ఓం

శ్రీ

నందిరాజు లక్ష్మీనారాయణ

దీక్షిత శతకము.

వఝ్ఝః సూర్యనారాయణ

విరచితము

ప్రథమ ముద్రణము 500.

శ్రీ అత్రి-వాణీ ప్రెస్, బాపట్ల.

1938.

[వెల 0—2—0

శ్రీ నన్దిరాజు లక్ష్మీనారాయణ దీక్షిత శతకము.

—(౦)—

శ్రీ మహితాచార • శిష్టభూయిష్ఠ ప్ర
కాశితార్యావర్త • దేశమందుఁ
గలికాలవశమునఁ • గులధర్మములడంగి
వర్ణసంకరము గా • వచ్చినంత
విశ్వహితార్థమై • యీశ్వరాంశమ్మున
నాదిశంకరుఁడవై • యవతరించి
తగువాదములదుర్మ • తంబులు ఖండించి
సన్మతస్థాపన • సలిపి యేగి

యప్పటప్పటికరుదెంచి • యరయువలసి
హరిహరాంశనుమరలి యీ • యవనికవత
రించియద్వైతమతము భా • గించినావు
రమ్యగుణధుర్య లక్ష్మినా • రాయణార్య!

సీ॥ జగమున బ్రహ్మావం * శవిభూషణంబయి
ధర్మనయాభయ * దానమాన
స్థైర్యశౌర్యాతిగాం * భీర్యవియోగాది
పురుషలక్షణములఁ * బావలిశౌచ
దానదయాసత్య * దీనరక్షణశీల
ముఖ్యసద్గుణగణం * బులఁ బసద్గి
యున్నతిగన్న ని * యోగివంశమునంది
నందిరాజాన్వయా * బ్ధిందుఁడనఁగ

ఘంటయామాత్యమణిసోము * పంటయనఁగఁ
జిన్నమాంబాసతీ లస * చ్ఛ్రీతగర్భ
శుక్తిముక్తాఫలంబన * శోభిలితివి ॥రమ్య॥ 2

సీ॥ దీర్ఘదేహునకు నం * దీయుఁడెకుంజెడి
శాఖినిగిర్జిచే * సాఁచినట్లు
బలియున కనుమాన * పడిచెడిభరమెత్త
బలహీనుఁడుత్సాహ * పడినయట్లు
ఈఁతగానికి సంశ * యింపగాఁ నేఁద
లేనియాతఁడుదాఁటఁ * బూనినట్లు
దృఢపాదునకును బు * ద్ధిచలింపఁజేసెడు
గిరిఁబ్రాఁకఁగుంటియుం * కించినట్లు

సుకవులకు నంతుపడని నీ * శుభచరిత్ర
వ్రాయఁబూనితి శతకాన * వాంఛఁజేసి
మొట్లు నెఱవేర్చుకొందువో * యేనెఱుంగ ॥రమ్య॥ 3

సీ॥ వ్రాసెమున్నఁగ గాదె ♦ రాజుకోటీశ్వర
శౌరి కబ్బమొకండు ♦ సంస్కృతమున
గద్యపూర్వముగఁ జేసె ♦ గ్రంథమొక్కటి కను
పర్తి మార్కండేయ ♦ పండితుండు
దండిమార్గమునఁ గో ♦ కొండ వేంకటరత్న
కవివర్యుఁ డొనరించెఁ ♦ గావ్యమొకటి
యబ్బరాజకుల ప ♦ యోధిచంద్రుఁడు కృతి
రచియించె హనుమంత ♦ రాయసుకవి

వీరలమల ప్రబంధ జి ♦ హ్వాకలఁ గొంత
నీచరిత్రామృతము చవి ♦ చూచి నేను
సీసశతకనాసాఘ్రాణి ♦ మానసపడితి ॥రమ్య॥ 4

సీ॥ నా మనంబది చిన్న ♦ నాఁటనుండియు భవ
చ్చారిత్రవ్రాయఁగ ♦ సాహసించు
వ్రాయఁగల్గుదునో లే ♦ దో యిట్టిదేనన్న
యనుమాన దేవత ♦ యడ్డగించు
సుకృతిఁ గావించ ♦ చింతితాంబేళ్ళు
నీపస్పుండను ♦ న్నిధియొనర్చి
శ్రీకోటీశ్వర ♦ దీక్షితుఁ డనుమాన
దేవతయడ్డంకి ♦ దివ్యబోధ

నామహాముహూర్తుఁడే కలఁ ♦ డన్నిటికిని
సంశయముమాని రచియింపు ♦ శతకమనుచు
దానఁ జేసి యీపనికేను ♦ బూనినాఁడ ॥రమ్య॥ 5

సీ॥ కృష్ణామహాతరం • గిణి సాగరునితోడఁ
గలియ నెయ్యది కేళి • కాగృహంబు
సరస యౌవనదశా • పురుషాయితక్రియా
భోగంబులకు నేది • పూలపాన్పు
ఉర్విపై నేయది • పర్వకాలస్నాన
పుణ్యంబులకు నెల్లఁ • బుట్టినిల్లు
పరమభాగవతాది • బహుపురాణంబులు
వినిచి స్వర్గముచూఱ • విడుచు నెద్ది

యట్టి హంసలదీవిమ • హాస్థలంబు
పొంత వెలుగొందు రేవల్లె • పురమతల్లి
కాఁపురంబయె నీ పుణ్య • కాయమునకు ॥రమ్య॥ 6

సీ॥ రేవల్లెనగరికి • రెండుక్రోసులమాత్ర
దూరమై యొప్పారు • ధూళిపూడి
పురవరంబునను గాఁ • పురముండియును సగో
త్రుండనై శాఖాయు • తుండనయ్యు
నీకుశిష్యుండన • నెగడి వినయధురం
ధర రామయామాత్య • వరతనూజ
వర్ష్ణువంశక్షీర • వార్ధిచంద్రా! సూర్య
నారాయణా! యంచు • నన్నుబిలిచి

పనివనుపఁ జేయునట్టియా • భాగ్యమునకు
నోఁచనైతిఁగదాయని • వాచవులకు
ముదములనిప్రాఁక ఘునుఁగొని • మురియుచుందు ॥రమ్య॥

సీ॥ నీప్రియశిష్యుండ ♦ నేనయి కరుణ నీ
వ్రాలి వాఙ్మాధుర్య ♦ మొప్పనోనఁగు
పనసపండ్లను నోటఁ ♦ బట్టి కఱచుచు శు
శ్రూషసేయుచు భక్తి ♦ తోషణములు
గదురంగ నీపాద ♦ కమలంబులర్చించి
వినుతించుటది సంభ ♦ వింపకున్న
నీమహాబ్రహ్మతే ♦ జోమయంబై యొద
విన దివ్యమంగళ ♦ విగ్రహంబు

కనుల్గనెనను నేఁజూడఁ ♦ గాంచిఫలము
గాంతుననుకొన్న నీవునా ♦ కన్నుదెఱచు
నప్పటికివేగపడిపోయి ♦ తమరపురికి ॥గమ్య॥ 8

సీ॥ పుడమిపైనీకింక ♦ దడవుసేయఁగరాదు
నాశ్రమంబుల రయ ♦ మారనడిపి
యింద్రాదిదిక్పాల ♦ బృందారకనవర్య
లంది గమ్యస్థాన ♦ మందుఁ జేరి
బ్రహ్మతేజంబురాఁ ♦ బనిచిద్దైవాద్వైత
మాది నియోగి మ ♦ ర్యాదలెల్ల
నెలకొల్పివచ్చితి ♦ నియతంబుతోవాని
రక్షింతు నేనని ♦ దీక్షఁబూని

ధరణిపైఁ బుట్టు దిరుమేను ♦ దాల్చియునివ
నామహాతేజ మేది నా ♦ కర్హపదమొ
యానతిమ్మని నిన్నుదా ♦ నడిగినదఁట ॥రమ్య॥ 9

శ్రీ నందిరాజు లక్ష్మీనారాయణ దీక్షితశతకము.

సీ॥ కామరాజకులాబ్ధి ♦ సోముండు కాశ్యప
గోత్రుఁ డాపస్తంబ ♦ సూత్రకలితుఁ
డార్యుఁ డాసేతు హి ♦ మాచలయాత్రలు
కాల్నడ సేవింపఁ ♦ గన్న సుకృతి
షట్సహస్రనియోగి ♦ శాఖాజనితుఁడు స
త్యవ్రతాన్వితుఁడు స్వ ♦ ధర్మరతుఁడు
బహుపురాణజ్ఞుండు ♦ పలువురఁజదివించి
పద్ధతికిసహాయ ♦ పడినమేటి
సూర్యనారాయణశ్రోత్రి ♦ సుసతి ధర్మ
పత్నిగా రామలక్ష్మమాం ♦ బనుగ్రహించె
నచటఁబుట్టుము పొమ్మని ♦ యనిచితివఁట ॥రమ్య॥ 10

సీ॥ ఆబ్రహ్మతేజ మీ ♦ వానతిచ్చినభంగి
నాపుణ్యమూర్తుల ♦ కాత్మజులుగ
క్షోణిపైజన్మించి ♦ కోటీశ్వరాభిధా
నమున మార్కండేయ ♦ నామమునను
వెలసెఁగాకుండిన ♦ వీరుశ్రోత్రస్మార్త
కర్మాభియోగంబు ♦ గాంతురెమటి
వేదశాస్త్రక్రమ ♦ వేదిత్వమును సర్వ
ధర్మశాస్త్రార్థత ♦ త్త్వజ్ఞతయును
ఆవిశాసత్వ మారూప ♦ మావిలాస
మామహాతేజ మాశీల ♦ మా నియమము
లొక్కచో వీరియెడఁగూడి ♦ యొప్పఁగలవె ॥రమ్య॥ 11

సీ॥ దేవరపంపిన ♦ దివ్యతేజులుగాక
యింపుతో గురుపీఠ ♦ మెక్కఁగలరె
యెక్కిస్వీయులకు నీ ♦ యీభవ్యతత్వంబు
బోధింతుమని దీక్షఁ ♦ బూనఁగలరె
పూని పూనికతోడ ♦ భూపరిచారములచే
నోదవుతను క్లేశ ♦ మోర్వఁగలరె
యోర్చిపల్వురనోడఁ ♦ గూర్చిపద్ధతికార్య
మింతపట్టుగనిర్వ ♦ హించఁగలరె

ధీవిశాల కోటీశ్వర ♦ దీక్షితార్య
సార్వభౌమ-మార్కండేయ ♦ శర్మ లామ
హాత్ములిదివారియఁబేరిరటు ♦ లెరి నాకు ॥రమ్య॥ 12

సీ॥ పాతాళపద సుధా ♦ పంకనిర్మిత మణి
గోపురంబున నల ♦ గోపురంబు
నవనిధిశ్రీకీర్తి ♦ ధవళాబ్జనయనల
కాఁపురంబున నల ♦ కాపురంబు
రంభోరుశృంగార ♦ రమణీమణివిహార
కూబరంబున నల ♦ కూబరంబు
చతురాస్యముఖ విని ♦ ర్గతవాక్యరత్నాళి
దాపురంబున శౌర ♦ దాపురంబు

రాజమాణిక్య మాణిక్య ♦ రావువంశ
రత్నజంగన్నరాయను ♦ రక్షితంబు
భూవవినుతంబు రేపలీ ♦ పురవరంబు ॥రమ్య॥ 13

సీ॥ అధ్రిమరుచ్ఛాఖ • యాశ్వలశాఖకుఁ
గీర్తి వల్లరులఁ బ్రా • కించినావు
మహితభరద్వాజ • మానిగోత్రంబు ప
విత్రోన్నతంబుగా • వించినావు
ఘననియోగి సువర్ణ • మునకు మాలిన్యంబు
దీర్చి మేలిమిన న్నె • దెచ్చినావు
స్వజనమ్ము పరధర్మ • సంకటంబున నున్న
చో స్వధర్మపథంబు • జూపినావు

నీమహద్గుణముల నెన్న • నేర్చునెవఁడు
సరవి లెక్కింప శేషుండుఁ • జాలఁడనిన
నోలినన్నియుఁబలుక న • న్యులకువశమె ॥రమ్య॥ 14

సీ॥ కృష్ణకుఁబడమటి • కెలన సంద్రమునకు
నుత్తరదిక్కున • నొప్పుచున్న
రేపల్లెనామవు • రీవరమున నివా
సము బ్రహ్మవంశవ • ర్యంబునందు
మట్సహస్రనియోగి • శాఖభారద్వాజ
గోత్ర మాపస్తంబ • సూత్రమింక
నద్వైతమతము దై • వాద్వైతమతకర్త్రి
కంబుదీక్షితనామ • కంబు మఱియు

నందిరాజాన్వయంబు ఘుం • టయమనీషి
చిన్నమాంబల గర్భ వి • శిష్టజన్మ
మెవ్వనికిఁగల్గెనాయన • వీవకావె ॥రమ్య॥ 15

సీ॥ మహీ నాల్గువేల తో ♦ మ్మనూట యిరువది
కలియుగాబ్దంబుల ♦ కాలమునను
శాలివాహనశక ♦ సంవత్సరంబులు
పదియేడునూర్లన ♦ ల్వదియొకంట
నడుచుచున్న ప్రమాది ♦ నామ సంవత్సర
మందు బాణోత్తరా ♦ యణమునందు
జ్యేష్ఠమాసంబున ♦ సితపక్షమున నవ
మిని సౌమ్యవాసర ♦ మున దివంబు

నాదున ద్వితీయయామంబు ♦ నందు గటక
లగ్నమున జంద్రహోరను ♦ లలిత వేద
మూర్తినుగయించితివి ఘన ♦ కీర్తి వెలయ ॥రమ్య॥ 16

సీ॥ నందిరాజకులాబ్ధి ♦ నవకళానిధివయి
దినమునకొక దివ్య ♦ తేజ మెసఁగ
నభివృద్ధినొందుచు ♦ నయిదేండ్లప్రాయాన
సురకోటికెక్కిన ♦ శుభదినమున
నక్షరాభ్యాసకి ♦ యారంభివై నాడె
యెదుబళ్లను వ్రాసి ♦ యప్పగించి
గుణితంబు గణితంబు ♦ గురుఁడుచెప్పినవెల్ల
నప్పటికప్పుడే ♦ యొప్పఁజెప్పి

తోడిబాలుర వెనుకకుఁ ♦ ద్రోసివచ్చి
యప్పటికిఁ దగుచదువుల ♦ నారితేరి
గురుల కధికప్రమోదంబు ♦ గూర్చితివఁట ॥రమ్య॥ 17

సీ॥ శాస్త్రోక్తమగు వయ ♦ స్సమయ మియ్యది యని
తండ్రి మేలగుముహూ ♦ ర్తంబు గాంచి
యుత్తరాయణమున ♦ నుపనయనంబు స
ద్విజసమ్మతిగ యథా ♦ విధి నొనర్ప
బ్రహ్మోపదేశంబుఁ ♦ బడయుటాదిగ యుక్త
కాలంబు దప్పక ♦ క్రమముఁ దోడ
వటుధర్మముల నను ♦ వర్తించి నియతముల్
దీర్చెదనని గురు ♦ దీక్షఁ బూని

యసురవరగర్వ మడఁగింప ♦ నాత్మ నెంచి
యిమ్మనుచు వేడఁబోని యు ♦ పేంద్రుఁడనఁగ
నాచరించితి బ్రహ్మచ ♦ ర్యవ్రతంబు ॥రమ్య॥ 18

సీ॥ వ్యయవత్సరమున శ్రా ♦ వణశుద్ధపూర్ణిమా
తిథినాఁ డుపాకర్మ ♦ దీరిచి మఱు
నాఁడు రామడుగు క ♦ నకయదీక్షితునొద్దఁ
జదువుము వేదంబు ♦ చనుమటంచు
జనకుండు ఘంటయు ♦ సచివాగ్రిణి వచింపఁ
దండ్రియానతిఁ ద్రోయఁ ♦ దగదటంచు
నరిగి యాతనివేద ♦ మడిగిన వేదంబు
నీకేల పరవిద్య ♦ నేర్చికొమ్ము

పొమ్మనుచు నాతఁడాడినఁ ♦ బోయిగురున
కదినివేదించి యిటుకుత్సి ♦ తాత్ములెందు
సమతకోరువ లేరని ♦ చాటినావు ॥రమ్య॥ 19

సీ॥ అంత ఘంటయమంత్రి ♦ యన్యదేశములు ని
న్ననిచిపుచ్చఁగ బాలుఁ ♦ డనితలంచి
స్వగ్రామమైన రే ♦ పల్లెపట్టణమందుఁ
బ్రస్తుతంబునఁ గావ్య ♦ పరిచయమున
సంస్కృతాంధ్రంబుల ♦ సాహిత్యము ఘటిల్లు
నంతకుఁ జదివింప ♦ నగునటంచు
వ్యాకరణమును ది ♦ వాకరణను రామ
యోగిశాస్త్రియె చెప్ప ♦ నోపుననుచుఁ

దాను నివియెల్లఁ జెప్పంగ ♦ దక్షుఁడయ్యు
వ్యావహారికములనిది ♦ వలనుపడమి
ననిచె నాతనికడకీవు ♦ నరిగినావు ॥రమ్య॥ 20

సీ॥ అరుణోదయంబగు ♦ నంతకే మేల్కాంచి
తాత్కాలితములఁగృ ♦ త్యములఁదీర్చి
స్నానసంధ్యా ద్యను ♦ ష్ఠానక్రియా నియ
మంబులెల్లవిధిక్రి ♦ మముగ నెఱపి
కౌపీనమును గూడ ♦ కట్టు నొప్పారంగఁ
గృష్ణాజినమ్ముపై ♦ వ్రేలవైచి
ముఖపద్మమున నూర్ధ్వ ♦ పుండ్రత్రిపుండ్రముల్
చెలువారఁబొత్తముల్ ♦ చేతబూని

యనుదినముఁ బాఠశాలకు ♦ నరుగుదెంచి
కాళిదాసత్రయం బాది ♦ కావ్యములను
గౌరవతోఁ జదువుదువఁట ♦ గురునితోడ ॥రమ్య॥ 21

సీ॥ బ్రహ్మతేజ స్స్వరూప ♦ సంబిద్ధి గాకున్న
ముఖపద్మమున కింత ♦ మురువుగలదె
హరిహరనాథుఁ డీ ♦ యనఘుండు గాకున్న
నుభయచిహ్నము లిట్టు ♦ లొప్పునవియె
శ్రీరామచంద్రుఁ డీ ♦ కొలువుండుగాకున్నఁ
గాంతలదేన విసుము ♦ ఖత్వమున్నె
శాంద పురుషావ ♦ తారంబు గాకున్న
వాగ్గరిమం బిట్లు ♦ నలరఁగలదె

అనుచు వివిధంబులుగఁ గొని ♦ యాడుఁ ధరఁట
సంతతము నీను ముఖవిలా ♦ సంబుఁ జూచి
యట్టి దివ్యావతార మే ♦ సలె వచింప ॥రమ్య॥ 22

సీ॥ కేవల్లప్రజలు నీ ♦ రూపరేఖావిలా
సంబులుపేక్షించి ♦ సంస్తుతింప
రేపుమాపును గాల ♦ కృత్యముల్ నెఱవేర్చి
బడికేగి నిత్యంబుఁ ♦ బాఠములను
బుద్ధికౌశలమునఁ ♦ బూర్వపాఠకు లెక్క
రాకుండఁ జదువుట ♦ రామయోగి
భాగినేయుండు విశ్వ ♦ పతి పాపమతి దానుఁ
బూర్వపాఠకుఁ ♦ పాట నోర్వలేక

లోఁ దపించుచు నను విద్య ♦ లో నితండు
మాంద్యుఁడనిపించె నీయవ ♦ మాన మెట్లు
లీఁగుదు నటంచు బుద్ధినా ♦ హించుచుండె ॥రమ్య॥ 23

సీ॥ మనమీతనిని నిద్ర ♦ మాని చదివి,యవ
మానించఁ గలమన్న ♦ మాట సున్న
బడినుండి యీతండు ♦ పాయునట్లుగఁ జేయు
టొప్పగు మనకు నీ ♦ యుక్తికన్నఁ
బరిభవం బీఁగు ను ♦ పాయంబు వేఱొండు
తోఁచదు దానికే ♦ త్రోవగలదు
శాఖావిషయమైన ♦ చర్చకుదిగి తార
తమ్యంబులెత్తి వా ♦ దంబొనర్చి

బూటకములేవొ మామకు ♦ నాటఁజెప్పి
వెడలఁగొట్టించుటయె ♦ తప్పవేఱుత్రోవ
లేదనుచు జొచ్చెనీతోడి ♦ వాదమునకు ॥రమ్య॥ 24

సీ॥ మున్మున్ను మముఁగాంచి ♦ మ్రొక్కవేమిటి కది
ధిక్కారమో లేక ♦ దీక్షయొక్కొ
మమ్మందఱను నవ ♦ మానించుటకుఁగాక
కృష్ణాజినంబు నీ ♦ కేల యిచటఁ
జదరలఁ గూర్చుండి ♦ చదివెదు మన గురు
శిష్యులందఱకన్న ♦ శిష్టుఁడవొకొ
బాహ్మణుఁడేని నీ ♦ బడి నానికూర్చుండఁ
జోటియ వీవంత ♦ శోత్రియుఁడవె

యనుచు నీపుట్టువెఱుఁగక ♦ యాగ్రహమున
విశ్వపత్యసురుం డవి ♦ వేకియగుచుఁ
బ్రల్లదంబులు నినుగూర్చి ♦ పలుకఁ దొడఁగె॥రమ్య॥25

సీ॥ జంగన్నరాయ భూ ♦ జాని పండిత కవి
మండితంబగు సభా ♦ మండపమున
కొక్కనాఁడు రామయో ♦ గికి మ్రొక్కుగాఁ బురో
హితధర్మమున విశ్వ ♦ పతి చనంగ
బరిచయుండగుట నా ♦ ధరణీశుఁ బొడగాన
నేగితివీవు ధా ♦ త్రీశ్వరుండు
నీవిషయంబున ♦ దేవభావ్యుఁడుగాన
బాలుండనక లేచి ♦ భక్తిమీఱ

గీ॥ నభిముఖంబుగవచ్చి సా ♦ ష్టాంగదండ
మాచరించి యితండు ప్ర ♦ త్యక్షదేవ
మనుచు నినుదెచ్చి తగుపీఠ ♦ మందు నిలిపె ॥రమ్య॥ 26

సీ॥ రాజసన్మాన ♦ విభ్రాజి వౌటకు విశ్వ
పతిలోనఁ గలవర ♦ పడుచు మదిని
నెడఁద తాపంబునఁ ♦ బడియున్నయాతని
యొడలుగాల్చిన యట్టు ♦ లున్నదిపుడు
చదువున నను మించి ♦ చనె నితండని వగఁ
బొందుచుండంగ నీ ♦ భూవరుండు
నేఁజూచుచుండ నీ ♦ నికి గౌరవంబిచ్చె
వైరియున్నతి కెట్లు ♦ లోరువఁదగు

గీ॥ నని పరాభవఘోరదా ♦ వాగ్నిదగ్ధ
మానసారణ్యుఁడై రాజ ♦ మౌళితోడ
నాతఁడిట్లని నిన్నగ్గు ♦ లాడఁదొడఁగె ॥రమ్య॥ 27

సీ॥ ఎదురేగి సాష్టాంగ ♦ మిడి యాతనిందెచ్చి
యున్నతాసనమున ♦ నునుచుటరయ
మముబోటులను నవ ♦ మానించుటగుఁగాని
యెబ్భంగిఁజూచిన ♦ హితముగాదు
మాముందు వీరు న ♦ మస్కారయోగ్యులే
యరయక మీరు సా ♦ ష్టాంగమిడినఁ
గాదన కితఁ డహం ♦ కార భావంబుతోఁ
జేకొనెఁ దనకది ♦ సిగ్గువిడిచి

గీ॥ యనుచు ధర్మజు రాజసూ ♦ యాధ్వరసభ
యందు కృష్ణుని శిశుపాలుఁ ♦ డట్లు రాజ
భవనమునఁ దెగి నిను విశ్వ ♦ పతియుదూరె ॥రమ్య॥28

సీ॥ రాజులువీరేము ♦ బ్రాహ్మణులముగాన
వందనీయులము మే ♦ మందఱకును
క్షత్రియులకు మ్రొక్కఁ ♦ జనదు వీరలు
నందిరాజువారిఁక గురు ♦ రాజుతార
ఇళ్లనియోగుల ♦ కింటిపేరులు పేరు
లెల్లచోటులయందుఁ ♦ జెల్లుచుండు
గావున బ్రాహ్మణుల్ ♦ గారు నియోగులు
రాజలౌటను విద ♦ ర్శనములివియు

గీ॥ అని నృపాలునితోఁ ♦ నిట్టు లాడనతఁడు
విశ్వపతిమాట కేమిచె ♦ ప్పెదవో చెప్పు
మనినఁ జెప్పితి రాజశ ♦ బ్దార్థమిట్లు ॥రమ్య॥ 29

సీ॥ రాజశబ్దమున క ♦ ర్థములెన్నియో కల
వవియట్టులుండ బ్రా ♦ హ్మణులలోన
నాది దుర్దాన దు ♦ రన్న ప్రియులుగాక
రాజమంత్రిత్వ వి ♦ రాజితులయి
నట్టి నియోగుల ♦ యభిధానముల తుద
శ్రేష్ఠవాచకముగఁ ♦ జేర్పబడియె
గాని రాజను మాట ♦ క్షత్రియులగుటచేఁ
గలిగినదని చెప్పఁ ♦ గాదుమఱియు

గీ॥ వారిలోఁ బెద్దపేరొందు ♦ వారిపేర
నింటిపేరులు నేర్పడె ♦ నింతనిజము
తెలియుఁడని తెల్పితివి తేట ♦ తెల్లమిగను ॥రమ్య॥ 30

సీ॥ తేటతెల్లమిగ నీ ♦ తెల్పినయర్థంబు
విని విశ్వపతి సేసె ♦ వెఱ్ఱిప్రశ్న
రాజను నామ మే ♦ ర్పడె నియోగుల కది
శ్రేష్ఠవాచకమయి ♦ చెల్లునంటె
రాజశబ్దంబు జే ♦ రని నియోగులుకూడ
శ్రేష్ఠులెవ్విధి నైరి ♦ చెప్పుమనుచు
రాజనామము లేక ♦ రాజులెట్లయి రట్ల
శ్రేష్ఠులైరనిన ని ♦ ర్విణ్ణుఁడయ్యె

గీ॥ నొరులయున్నతి కోర్వమి ♦ యొకటిదక్క
సవ్య మపసవ్య మెఱుఁగని ♦ ఛాందసులకు
యుక్తియుక్తంబు లెందుండి ♦ యొదవఁగలవు ॥రమ్య॥

సీ॥ బ్రాహ్మణులితరేత ♦ ర ప్రణామక్రియా
సంభావితులు పర ♦ స్పరముగురువు
లని నీవు ప్రభునితో ♦ ననుచుండ విమతుండు
కన్నులు గెంపార ♦ నిన్నుఁజూచి
మేము బ్రాహ్మణులము ♦ మీరు బ్రాహ్మణులరు
మేము గురువులము ♦ మీరు గురులు
మాకు నమస్కృతి ♦ మీకునమస్కృతి
చెల్లునే నిన్న ని ♦ ర్జింతుననుచు

గీ॥ వాసుదేవునిఁ బౌండ్రక ♦ వాసుదేవుఁ
డెదిరినట్లుగ నీమలా ♦ వెఱిఁగి యెఱిఁగి
యెదిరె నిను విశ్వపతియు మీఁ ♦ దెఱుఁగ లేక ॥రమ్య॥

సీ॥ భాగవతంబది విశ్వ ♦ పతి గనండో వినండో
నారదముని ధర్మ ♦ నందనునకుఁ
దెలిపిన రాజనీ ♦ తి విశేషములఁ బాప
రహితులుఁ దన కను ♦ రక్తులైన
విప్రులు మంత్రులై ♦ వెలయుటవశ్యంబు
రాజున కన్న ధ ♦ ర్మమునఁ జేసి
మంత్రిపదంబు బ్రా ♦ హ్మణభాజనంబని
తరతరంబులనుండి ♦ బిరుదములుగ

గీ॥ మంత్రులని సచివులని యమా ♦ త్యులనియుఁ
బ్రెగడలనియు నియోగులు ♦ పిలువఁబడుట
బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులని యేరు ♦ పడుటెఱుఁగఁడు ॥రమ్య॥

సీ॥ బ్రాహ్మణుల్ శర్మలు ♦ రాజులువర్మలు
నితఁడు నియోగుల ♦ కేదినుడువు
రాజు పేరున మేము ♦ రాజులమైనను
భట్టు పేరున నీరు ♦ భట్టులగుట
యేమి యపూర్వమా ♦ నీక రాజశబ్దంబు
శ్రేష్ఠవాచకమని ♦ చెప్పుకున్న
మునిరాజు కవిరాజు ♦ మొదలగువాని కే
మని యన్వయము చెప్పు ♦ ననువుపడునొ

గీ॥ పలుకవలవదె యనిన నీ ♦ ప్రశ్నములకు
నుత్తరంబేమి లేక లో ♦ నుమ్మలించి
విశ్వపతి సిగ్గుగదురంగ ♦ వెడలిపోయె రమ్య॥ 34

సీ॥ నిన్నదిరించి నిం ♦ దించి నీచేత దు
ర్మతి విశ్వపతి రాజ ♦ మందిరమునఁ
బరిభూతుఁడై పోయి ♦ గురుఁడు మాతులుఁడైన
రామయోగి పద ప్ర ♦ ణాముఁడగుచు
మామ! నీతో నొక్క ♦ మనవిచేసెద మన
రాజుసన్నిధి నంది ♦ రాజు లక్ష్మీ
నారాయణుఁడు నన్ను ♦ నన్నంగా నేల
సకలవైదికుల ని ♦ ష్కారణముగ

గీ॥ నిందగావించెఁ గావున ♦ నేఁడు మొదలు
వాఁడు మన పాఠశాలకు ♦ వచ్చెనేని
వలదు పొమ్మని నీ వన ♦ వలయు ననియె ॥రమ్య॥ 35

సీ॥ పాఠశాలకు నెడఁ ♦ బాపు మాతని నింక
వేయేల యని తన్ను ♦ వేడుకొన్న
నది యేలవచ్చె నిఁక ♦ కనుచు మేనల్లుని
నడుగఁ డడుగఁ జెప్పఁ ♦ డయ్యె నేని
నవనీశ్వరుని నైన ♦ నడిగి తెలిసికొనం
డది యేమిపాపమో ♦ యరయుఁడేమి
సహపాఠులగుట నే ♦ చర్చగ్గినదొ వీ
రిద్దఱికనుచు నూ ♦ హింపఁడెదను

గీ॥ దున్న యీనినదన్నంత ♦ దూడ నందె
కొట్టమున యందుఁగట్టు ♦ మన్నట్టు రామ
యోగి యల్లుఁడు చెప్పిన ♦ ట్లొప్పుకొనిరె ॥రమ్య॥ 36

సీ॥ మా తలయందె బ్ర ♦ హ్మత్వంబు నిల్చెనం
చొరుల గరిష్ఠత ♦ కోర్వలేరు
గ్రామపాచకులును ♦ మేమెయెక్కుడటంచు
దుర్వాదములు సేయఁ ♦ దొడఁగుచుందు
రగ్రపూజాపేక్ష ♦ నధములున్ బిరుదముల్
పలుకుచుందురు సభా ♦ పతులమనుచు
శాస్త్రిలమని నిర ♦ క్షరకుక్షులును డాంబి
కమునకై సాలువు ♦ లప్పుకొండ్రు

గీ॥ వైదికుల్ వీరిలో విశ్వ ♦ పతి ప్రధానుఁడని
నృపాలుఁడు నీవు న ♦ న్యోన్యవచన
రచనులై యుంత వీడ్కొంటి ♦ రాజవరుని ॥రమ్య॥ 37

సీ॥ రాజరత్నము సౌధ ♦ రాజంబు వెల్వడి
యాత్మమందిరమున ♦ కరుగుదెంచి
జనకుని ఘంటయు ♦ సచివాగ్రణింగాంచి
ప్రణమిల్లి జంగన ♦ రాయనృపతి
సన్నిధియందు వి ♦ శ్వపతికి నీకును
జరిగినయాసవి ♦ స్తారమెల్ల
నాలోచించి రేపు నే ♦ నేగిన గురుఁడు రా
వద్దనుఁ దాఁబర ♦ వశుఁడుగాన

గీ॥ నింకఁ గర్తవ్యమేమని ♦ యీవెతింగి
యుండియును తండ్రినడిగి తా ♦ తండునిన్ను
బొమ్మనియెఁ దప్పువారికైఁ ♦ బోవు ననుచు ॥రమ్య॥38

సీ॥ మఱునాఁడు ప్రాతస్స ♦ మయకృత్యములను ని
ర్వర్తించి మునువోలెఁ ♦ బాఠశాల
కరుగుదెంచిన వచ్చి ♦ గురుఁడు నీపాడఁగాంచి
చాలును బొమ్మి మా ♦ చదువునీకుఁ
దలకెక్కినది యింకఁ ♦ దలఁగు మెచ్చటికైనఁ
బొమ్ము మాబడికి రాఁ ♦ బోకుమనిన
గురుఁ డపాత్రుఁడు శిష్య ♦ కోపంబున కటంచు
నేమియుఁ బలుకక ♦ యింటికేగి

గీ॥ తండ్రికదివిన్నవించి పు ♦ స్తకములెత్తి
చదువులన నీకుగంతయా ♦ సక్తిగలదొ
చదువుకొనుచుంటివింట భో ♦ జనముమఱచి ॥రమ్య॥39

సీ॥ ఇందు రావలదు నీ ♦ వెందుల కేనిఁ బో
మ్మన్న వారి మొగంబు ♦ దన్నినట్లు
దైవంబు పంపె వి ♦ ద్యావిశారదుని ద
క్షిణదేశవాసు బ్రా ♦ హ్మణు మనీషు
లబ్ధ మధ్యప్రియు ♦ లక్ష్మీనృసింహాభి
ధాను భవత్సన్ని ♦ ధానమునకు
నా దైవమాఁగిన ♦నాఁగుఁగా కాఁగునే
గుండ్రయిదాచిన ♦ గూఁతు పెండ్లి

గీ॥ యహహ దైవంబుకంటె మే ♦ లైన దొకటి
కలదె పరికింపఁగాఁ ద్రిలో ♦ కములయందుఁ
బౌరుషంబేల నమ్మిన ♦ బంటులకును ॥రమ్య॥ 40

సీ॥ విధిచోదితుండయి ♦ విచ్చేసిన మహాత్మ
నాదరించి నిజాల ♦ యమున నిల్పి
యాతనిముఖమున ♦ నల్పకాలములో న
లంకారశాస్త్రము ♦ ల్రహిగ్రహించి
తండ్రియానతి గురు ♦ దక్షిణలర్పించి
విధ్యుక్తముగ గురున్ ♦ వీడుకొల్పి
లాలిత్యకర శర ♦ త్కాల షోడశకళా
సంపూర్ణతకుఁ జూచు ♦ చంద్రుఁబోలెఁ

గీ॥ బదియు నాఱవయేటి సం ♦ ప్రాప్తి కెదురు
చూచు నవయౌవనప్రాయుఁ ♦ డౌచు జనుల
కనులపండువుసేయుచుఁ ♦ గ్రాలినావు ॥రమ్య॥ 41

సీ॥ నీబుద్ధికుశలత ♦ నీసదాచారంబు
నీదుపాండిత్యంబు ♦ నీనెఱియును
విని నందిగామ ని ♦ వేశుండు సుంకర
బంగారయామాత్య ♦ పుంగవుండు
దక్షుఁ డీశ్వరునకు ♦ దాక్షాయణింబలె
నఖిలలోక వ్యవ ♦ హారకార్య
దక్షుండు వీరమణి ♦ దనకూతు విద్వద
ధీశ్వరుండైన నీ ♦ కిఁదలంచి

గీ॥ ప్రాజ్ఞముఖమున రాయబా ♦ రములునడువఁ
బనిచి మీతండ్రి నతఁడిష్ట ♦ పఱచె నిట్టి
చతురమతి యల్లుఁడన్నను ♦ జాలుననుచు ॥రమ్య॥ 43

సీ॥ తల్లిదండ్రులు సమ్మ ♦ దమ్మున నినుగాంచి
ముద్దునకై పెండ్లి ♦ ముచ్చటింప
మాఱువల్కక యొక ♦ మతినున్న నీతోడఁ
గాదని మన మనం ♦ గాదుతండ్రి
మన వియ్యమునకెంతో ♦ మతినున్న యాతని
యాసఁ జెఱుప ధర్మ ♦ మగునెమనకు
ననిన మీచిత్త మె ♦ ట్లట్లకానిండని
పితృవాక్య పాలనా ♦ ప్రతుఁడవగుట

గీ॥ వియ్యకొంటివి గాకేమి ♦ దయ్యమెఱుఁగు
నాగతానాగతంబుల ♦ నవనిలోనఁ
బుత్రధర్మంబనఁగ నదె ♦ పో తలంప ॥రమ్య॥ 44

సీ॥ అచిరకాలములోన ♦ నస్సుంకరాన్వయ
తిలకుండు ధీరుఁ డా ♦ త్మీయపురికి
హితులచేఁ దన పురో ♦ హితులచే మిము బంధు
మిత్ర భృత్య చమూ స ♦ మేతముగను
వెడలించి కొనిపోయి ♦ విడియించి కీర్తి సం
పాది బంగారయ ♦ మంత్రిమౌళి
పరిభవంబుగ నాత్మ ♦ భవనాంతరంబునఁ
బౌరులు వచ్చిన ♦ బంధుజనులు

గీ॥ వినుతియొనరింపఁ దనకూతు ♦ వీరమాఖ్య
బాలికామణి నీకిచ్చి ♦ పరిణయంబొ
నర్చి మదినున్న తనకోర్కె ♦ దీర్చికొనియె ॥రమ్య॥ 45

సీ॥ సకల విద్వద్రాజ సభలలోఁ దనమాట
చనువాఁడు బంగార ♦ సచివుఁడెలమి
వైవాహిక మహోత్స ♦ వం బైదువాసరం
బులునిష్టమృష్టాన్న ♦ ములఁ జెలంగ
నడిపి యాపరిణయా ♦ నంతరమున నీకు
వియ్యంబులకు బంధు ♦ వితతికెల్ల
నాత్మజక వీరమ ♦ నప్పగింతలొసేసి
యంపకాల్సలిపి మి ♦ మ్మర్హభంగి

గీ॥ బనుపఁగా వచ్చి రేపల్లె ♦ పట్టణమున
నింద్రుఁడో యితఁడనఁగ నూ ♦ రేగి కీర్తి
వెలయ సతితోడుత గృహప్ర ♦ వేశమైతి ॥రమ్య॥ 46

సీ॥ మరలునిద్రలకునై ♦ తరలుట మొదలగు
వానిచే నీకెంత ♦ వాంఛయున్న
నల వివాహంబు వి ♦ ద్యా వినాశన హేతు
వనియున్న యార్యోక్తి ♦ వ్యర్థపఱుప
రాదని యేము తీ ♦ రని పాటినై గురు
ముఖమునఁ జదువుటఁ ♦ బొసఁగదయ్యె
నెడనెడఁ దండ్రితో ♦ నింటఁ జదువుకొంట
యొకకొన్ని వేళల ♦ నూరకుంట

గీ॥ గాఁగ నిటు వత్సరద్వయ ♦ కాలమరుగ
నింక విద్యావిషయమై యు ♦ పేక్షచనద
టంచు నెటకేనిఁ దండ్రి ని ♦ న్ననుపఁదలఁచె॥రమ్య॥46

సీ॥ గుంటూరు మన కను ♦ గుంజెలి గలఁడు న్యా
పతి శేషగిరిరాయఁ ♦ డతనియొద్ద
కితనిఁ బంచితిమేని ♦ హితవగు రీతిని
జదివించు నను మ నీ ♦ జనకుఁ డెంచి
పంచినఁ బోయి న్యా ♦ పతి వంశజనకుఁ
గాన్పించిన నిన్నాద ♦ రించికుశల
మడిగి రాకకు హేతు ♦ వడిగినఁ జెప్పిరే
పల్లె సమాచార ♦ మెల్లఁ దెల్పి

గీ॥ శాఖవారల యొద్ద న ♦ న్జదువునట్లు
సేయుఁడనిమీకు మాతండ్రి ♦ చెప్పుమనియె
ననిన నగి నీకతం డిట్టు ♦ లని వచించె ॥రమ్య॥ 47

ఉభయశాఖీయుల ♦ నొక్కటిగాఁ జూచు
సమబుద్ధి పండిత ♦ సత్తముండు
తర్క మీమాంస శా ♦ స్త్రజ్ఞుండు వ్యాకర
ణంబాతనికి గృహ ♦ నామ మింక
నది చెప్పనేమిటి ♦ కనఘుండు నాకాప్తుఁ
డక్కనశాస్త్రినా ♦ నలఘుయశుఁడు
రావణప్రముఖాసు ♦ ర గణంబులో గుణ
యుతుఁడు విభీషణుం డున్నయట్లు

గీ॥ లున్నవాఁ డీపురంబున ♦ నురుగుణుండు
నీపతనియొద్ద శాస్త్రముల్ ♦ నేర్చికొమ్మ
టంచు నిను శేషగిరిరాయఁ ♦ డనువయించె ॥రమ్య॥ 48

సీ॥ అంత నాకాప్తకా ♦ ర్యము దీర్పఁ గలిగె నం
చని యుక్తమగు సమ ♦ యంబుగాంచి
యా శేషగిరిరాయఁ ♦ డక్కనశాస్త్రికి
నిను జూపి యితఁడు ♦ నా ♦ కనఘ మిత్ర
పుత్రుండు తండ్రి పం ♦ పునను దర్కంబు వ్యా
కరణంబు రెండు నీ ♦ కడన చదువ
వచ్చినవాఁ డాస ♦ పడి కావ్య నాటకా
లంకార సాహిత్య ♦ లంకృతుండు

గీ॥ వీనిఁ గైకొని వడి జది ♦ వించి కీర్తి
వడయు మీతఁడు చదువున ♦ వడిగలండ
టంచు నిన్నాతఁ డాతని ♦ కప్పగించె ॥రమ్య॥ 49

సీ॥ అక్కనశాస్త్రి ని ♦ స్నటులఁ గైకొని మది
సంతసంబంది ని. ♦ రంతరంబు
శ్రద్ధతోడుతఁ దర్క ♦ శబ్ద శాస్త్రంబులు
కంటను వత్తిడి ♦ కఱపుచుండఁ
గాశఃత్వంబునఁ ♦ గఱచుచు నింకను
నవియెట్లు లివియెట్లు ♦ లనఘ యనుచుఁ
గలశాబ్ధి మందరా ♦ చలరాజ మనుగతి
గురువడు మతి నీవు ♦ తఱచుచున్న

గీ॥ వేళ మును పొడసూపిన ♦ విషమనంగ
వచ్చెఁగద వదనానల ♦ జ్వాలలడర
విశ్వపతి యాగ్రహాగ్రహా ♦ వేశుఁడగుచు ॥రమ్య॥ 50

సీ॥ అటు విశ్వపతి వచ్చి ♦ యహిభంగి రొఁజుచు
నక్కనశాస్త్రికి ♦ మ్రొక్కియతని
నోలంబునకుఁ జీరి ♦ నేల వీఁడు వీని
మీయొద్ద నునుచుట ♦ మేలుగాదు
వీఁడు కృతఘ్నుండు ♦ విద్వేషి వైదిక
బృందంబు నెడఁ దగ ♦ డిందు నిలువ
నీతండు చమువంగ ♦ నింక రావలయునే
మతిమంతు లందు బండి ♦ తులు లేరె

గీ॥ పాలుద్రావి విషము గ్రక్కు ♦ పాము వీఁడు
దోసముం గప్పి భార్గవు ♦ తోడఁ జదువు
సూతజాని గతి నితఁడిందుఁ ♦ జొచ్చె ననియె ॥రమ్య॥ 51

సీ॥ వెండియు నినుఁగూర్చి ♦ విశ్వపత్యసురుఁ డ
కృనశాస్త్రిశోడని ♦ ట్లని వచించు
బ్రాహ్మణులని చెప్ప ♦ రాని నియోగులు
మన వైదికులకు స ♦ మానులంట
వారు మనము పర ♦ స్పర గురుత్వాభివం
దన విధానములకు ♦ దగుసుమంట
గ్రామయాజనమున ♦ బ్రతికెడువారలు
బ్రాహ్మణాధములనఁ ♦ బడుదురంట

గీ॥ యిట్టి ప్రల్లదముల కన ♦ హ్యించి కాదె
వీని మామేనమామ పో ♦ ఃడిచె ననిన
విని యతం డిట్లు ప్రతివక్త ♦ విశ్వపతికి ॥రమ్య॥ 52

సీ॥ అల నియోగులు బ్రాహ్మ ♦ ణాన్వయు లటుగాక
యన్నింట మనకంటె ♦ నధికు లరయ
గులమును మతము నొ ♦ క్కటియైన వారల
నొన్య గురు ప్రణా ♦ మార్హులెందు
వీరికి మనకును ♦ వృత్తిభేదంబు మే
మెక్కువ యనెడు నీ ♦ నిక్కులింక
మానుము నీ మేన ♦ మామనే నీపల్కు
లాలించి యీా చతు ♦ రాస్య విడువ

గీ॥ ననుచుఁ బదరిన విశ్వప ♦ త్యసురుఁ డదరి
వచ్చి యీాతనికడ కేల ♦ వచ్చితివని
చెంపలేసికొనుచుఁ బోయెఁ ♦ జెప్పకుండ ॥రమ్య॥ 53

సీ॥ అర్థి దర్శించెదు వేశ నా ♦ పాలవెలిలో
నాడించుకొనిన హాలా ♦ హాలసునంగ
గురుహృదయాద్రి నీ ♦ తరుచు కాలంబునం
బ్రత్యక్షమైన వి ♦ శ్వపతిపొంగు
కాదగ్రింబు దాల్చి నే ర సడంచి నాగేశుం
డక్కనశాస్త్రి వి ♦ ద్యామృతంబు
దయచేసె నీకలు ♦ తర్కంబు వ్యాకర
ణంబును రెండు సాంతము ♦ గఁజదివి

గీ॥ గురునకు సమానుఁ డనిపించు ♦ కొంటివంత
కంటె నధికుఁడ వనిపించు ♦ కొంటివింత
వాసి గంటివి వత్సర ♦ ద్వయములోన ॥రమ్య॥ 54

సీ॥ ఆరీతి శాస్త్రద్వ ♦ యంబు నాసాంత మ
క్కనశాస్త్రి యొద్దనీ ♦ వభ్యసించి
యుండంగ నాథాన ♦ మొనరించు సంకల్ప
మున నిన్ను నిజగృహం ♦ బునకుఁ దండ్రి
రమ్మని వర్తమా ♦ నమ్ముఁ జేసిన గురు
పీడ్కొని యచ్చోటు ♦ వెడలి యింటి
కరుదెంచి తలిదండ్రు ♦ లానందమునఁ దేలు
చుండ మెట్టిక్కడి సుఖం ♦ బొలసియుండ

గీ॥ నంత మీతండ్రి ఘంటయు ♦ శాంతికార్య
కారణంబుగఁ దా నంది ♦ గామకేగి
కోడలిం దగువిధమునఁ ♦ దోడితెచ్చె ॥రమ్య॥ 55

సీ॥ కోడలు వచ్చిన ♦ కోడనే చెప్పనో
రాడ దేమనఁగల ♦ వాఁడ నింక
మూలదైవమ్మును ♦ కూల దాంపత్యంబు
నోర్చునే యొకరిఁ బో ♦ కార్చుఁగాని
దక్షావమానమై ♦ దాక్షాయణి నిజేశు
నీశ్వరు నడబాసి ♦ యేఁగినట్లు
రోగావమానమై ♦ యేగె వీరమ దన
ప్రాణేశ్వరుని నిన్నుఁ ♦ బాసిదివికి

గీ॥ కటకటా యేమిసేయుంగఁ ♦ గలదు విధికిఁ
దానొకటి మదిఁ దలఁచిన ♦ దైవమొకటి
దలఁచె ననుమాట యిందె సా ♦ ర్థకము నొందె॥ రమ్య॥

సీ॥ ఆకస్మికంబుగ ♦ నట్లు కోడలి పోక
కెంతయు మీూతండ్రి ♦ చింతనొంది
యాధానమున కింక ♦ నటఁ బోదమనుచు నే
ననుకొన్న దేమి నా ♦ కైనదేమి
ప్రతికూల విధి కెందు ♦ బదులున్నదే బల
వంతమే విధికంటెఁ ♦ బౌరుషంబు
కనితీరవలెఁ గాక ♦ కాదని తప్పింప
నగునె యీూశునకుఁగ ♦ ర్మానుభవము

గీ॥ అనుచుఁ దనయంతలో చింత ♦ నడఁచుకొనిమొ
దరుణుఁడయ్యును నీమది ♦ ధైర్యమూని
యచలుఁడైతివి కానున్న ♦ దయ్యెననుచు ॥రమ్య॥ 57

సీ॥ అంత ఘంటయ మంత్రి ♦ యాప్రేత కగ్నిసం
సంస్కారంబు సలిపి సం ♦ చయన ముఖ్య
ప్రేతకృత్యము లాచ ♦ రించుచు నుండంగఁ
బదియవనాఁటి లా ♦ భంబు నొందు
నంతకు మెదలక ♦ యామీఁదఁ బదునొకం
డవనాఁడు సూర్యోద ♦ యంబునందు
ఘంటయయింటికిఁ ♦ గదలువారికి బహి
ష్కారంబటం చొక ♦ సమ్మె వెట్టె

గీ॥ ప్రేతమెతుకులపై నాసఁ ♦ బెట్టుకొన్న
కాకిపదువుల నాఁగడు ♦ గద్దవ్రాలె
విశ్వపతి యాఁగెఁ గులబంధు ♦ వితతినెల్ల ॥రమ్య॥ ౫౮

సీ॥ పదునొకండవనాఁటి ♦ యుదయంబునం బురో
హితుఁడు రాకుండుట ♦ కేమి హేతు
వని ఘంటయామాత్యుఁ ♦ డరిగి రాముడుగు క
నకయ దీక్షితుని వి ♦ నయముతోడ
నడిగిన నాతఁ డి ♦ ట్లనె విశ్వపతి మాకుఁ
గట్టిడె మీయింటఁ ♦ గాలు పెట్టు
వారికి వెలియని ♦ నే రానికారణం
బది యింక నేమున్న ♦ యది మన కన

గీ॥ విశ్వపతి కడకప్పుడ ♦ వేగఁబోయి
వేడ నీవెంత వేడిన ♦ వినను బొమ్ము
రమ్మ నీకొడుకుంగూడి ♦ కర్మ్మనని ॥రమ్య॥ ౫౯

సీ॥ అంతట మీతండ్రి ♦ యతివేగమున వచ్చి
యేమిచెప్పుదు మన ♦ కింతచేదుగు
జరిగినప్పుడె పగ ♦ సాధింపఁగా నెంచె
నని నీకు విశ్వప ♦ త్యసురవాక్య
మెఱిఁగింపఁగా నీవు ♦ వృషభరాజము మేనఁ
బుండైనపుడె కాకి ♦ పొడుచుఁ గాదె
కర్మలుముంచెడు ♦ దుర్మతి యతఁడు నే
వేడఁబోవుదు నె యా ♦ విశ్వపతిని

గీ॥ బోయి వేడిన నింతతోఁ ♦ బోవునో కౄ-
దుష్టులకు లొంగితిమయేనిఁ ♦ ద్రొక్కఁజూతు
రేల యిఁకఁ గర్మ నేన చే ♦ యింతు నంటి ॥రమ్య॥ 60

సీ॥ ప్రొద్దుమీఱఁగ వేగఁ ♦ బోయి స్నానముఁజేసి
వచ్చిన తండ్రిచే ♦ వైరివర్గ
మోరలఁ గనుచుండ ♦ ధీరత్వమూని సు
స్థిరుఁడవై యాలోన సిద్ధపఱచి
తెచ్చిన పైతృమే ♦ ధికము చేతంగొని
శబ్దశాస్త్రార్థ వి ♦ జ్ఞాని వగుట
సక్రమంబుగఁ గర్మ ♦ జరిపించితివి మఱి
విబుధులు ముక్కుపై ♦ వ్రేలిడంగ

గీ॥ సారిది నాఁటి యేకోద్దిష్ట ♦ షోడశములు
నడిపితివి హోమవిధి దూర ♦ న్న ప్రియులకు
గుండె బ్రద్దలుగా నగ్ని ♦ కుండములను ॥రమ్య॥ 61

సీ॥ మాసికంబునకు ని ♦ మంత్రితులైన బ్రా
హ్మణులు నియోగు ల త్యంతధర్మ
పరులు కోటమరాజు ♦ పట్టాభిరామయ
యును దిట్టకవి రామ ♦ యోగిశాస్త్రి
యును వచ్చుచున్నాఁడ ♦ గని విశ్వపతి దూత
లెదురేగి ఘంటయు ♦ యింటఁగుడువ
నేగువారికిని బ ♦ హిష్కార మని విశ్వ
పతి పల్కినది వినఁ ♦ బడదెయనిన

గీ॥ విశ్వపతి నామధారియౌ ♦ వీఁడెకాదు
దేశగురువులు పీఠికా ♦ ధిపులెకాదు
విశ్వపతికైన మేమింక ♦ వెఱువమనిరి ॥రమ్య॥ 62

సీ॥ అవ్విధినాఁడి ప ♦ ట్టాభిరామయ రామ
యోగిశాస్త్రియును ని ♦ యోగితిలకు
లతి ధైర్యసాహసు ♦ లనవచ్చి యలరామ
యుగము పోలికె నింట ♦ యున్నయంత
ద్వాదశాహంబున ♦ స్వర్గపాథేయ స
పిండీకరణములు ♦ రెండుజరిపి
మాసికం బల్ల ని ♦ మంత్రణపూర్వక
ద్విజకృతంబుగ యథా ♦ విధిగనడిపి

గీ॥ తప్పులెంచంగఁ గెలకులఁ ♦ దారుచున్న
వైరివర్గంబునకుఁ దల ♦ వంపుగాఁగ
నిర్వహించితి సర్వంబు ♦ నియమమొప్ప ॥రమ్య॥ 63

సీ॥ అంతట విశ్వప ♦ త్యసురుండు నిన్నేమి
సేయఁజాలక మదిఁ ♦ జింతనొంది
జరిపిన విధమది ♦ శాస్త్రసమ్మతమైన
నాచారభిన్నమగు వ్యాజమునను
గర్తయు భోక్తలుఁ ♦ గర్మకారయితయు
భ్రష్టులైరని వెలి ♦ పత్రికలను
బేరులు లిఖియించి ♦ పీఠాధిపతులకు
నూరూరికిని రయ ♦ మారనడిపెఁ

గీ॥ పీఠపతులేమి యుది చెవిఁ ♦ బెట్టరైరి
మఱి మఱి లిఖించి పంపినం ♦ బలుకరైరి
గ్రామములుగూడ నట్లు ని ♦ రాకరించె ॥రమ్య॥ 64

సీ॥ అప్పుడు గుణవృద్ధు ♦ లైన నియోగులు కొంద
ఱొక్కెడ సభఁ ♦ గూర్చివిశ్వ
పతి దాను దైవ వం ♦ చితులనియును లేక
కర్మాంతరంబునఁ ♦ గట్టుచేసె
నతి సమర్థత వార ♦ లది నిర్వహించిన
వెలిజాబులను నిట్లు ♦ వెడలఁ జేసెఁ
గర్మ ముంచుట నీతి ♦ గాదన దాశాఖ
యసురకృత్యములన్న ♦ నవియె కావె

గీ॥ యెవరి యెడనైన వైదిక ♦ లిట్టివార
వారి మన యుండ్లకిఁకఁ బిల్వ ♦ వలదటంచు
జేసికొనిరఁట నియమ వి ♦ శేషమొకటి ॥రమ్య॥ 65

సీ॥ పిట్టలేదొకపూట ♦ పిడికెడన్నం బేనిఁ
గట్టడలకు మొన ♦ గాఁడితండు
పూపాన్నములకెంతొ ♦ మొగమువాచితిమి మం
గలికైనఁ జేతిలోఁ ♦ గానిలేదు
ఒక్కరుగాదు ని ♦ యోగులందఱుఁ గూడఁ
గూడి పద్ధతిఁ బెట్టు ♦ కొన్నవారు
ఘంటయ యింటికిఁ ♦ గాలు వెట్టిన బహి
ష్కారంబుమీకని ♦ కట్టుఁజేసి

గీ॥ వీఁడు మనకూటిలో దుమ్ము ♦ వేసినాఁడు
చావఁడీ విశ్వపతి యని ♦ శాఖవారు
గూడి తమలోన గుజ గుజ ♦ లాడుదురఁట ॥రమ్య॥66

సీ॥ ఈరీతి నిరుతెగ ♦ వారున్నయెడ నీవు
గుంటూరునకుఁ జని ♦ గురునిఁగాంచి
వినతుండవైన నీ ♦ విధురత్వమును మున్నె
వినియున్న వాఁడౌట ♦ వేగనతఁడు
గురుదయాళుండు నిన్ ♦ గ్రుచ్చి కౌఁగిటఁ జేర్చి
విధి సేఁత కేమి గా ♦ వింపఁగలము
శీఘ్రంబ పరిణయ ♦ సిద్ధి నీకగునని
యాశీర్వదించి ని ♦ న్నాదరించి

గీ॥ విశ్వపతి యాసురంబీవు ♦ వినిచినవిని
యసురుఁ డతడంచు నిన్ను ని ♦ జాలయమున
నుండుమన శాస్త్రిచర్చతో ♦ నంటివచట ॥రమ్య॥ 67

సీ॥ ఆగర్తపురిని నీ ♦ వక్కానశాస్త్రితో
శాస్త్రపరిచయ చర్చ ♦ సలుపుచున్న
నక్కాశాస్త్రికి ♦ నాంత్ర్యయంచు లిఖించి
యతనికి నచటి ధ ♦ రామరులకు
జాబులు పంపె వి ♦ శ్వపతి దానిగురుండు
సరకు గొనండు శి ♦ ష్యప్రవరము
సంశయించుచు నోలిఁ ♦ జనుచుండుటకుఁ
జింత నొంది నీకిట్లు న ♦ యోక్త ననియెఁ

గీ॥ జదివితివి శాస్త్రములఁ గాక ♦ స్వప్రయోజ
కుఁడవు గావున వేసంబు ♦ కొఱత దీర్చి
కొమ్మిదియె గురుదక్షిణ ♦ పొమ్మనె నిను ॥రమ్య॥ 68

సీ॥ గురువరుఁ పిఠ్కాని ♦ గుంటూరు వెడలి రే
పల్లెఁ బ్రవేశించి ♦ పరమనిష్ఠ
హారదత్త భాష్యాదు ♦ లాధారముగఁ గొని
స్మార్తాచరణ విధి ♦ సరణిఁదెలిసి
వారాశి సలిలంబు ♦ ధారాధరమువోలె
వేదరాసిని వాక్య ♦ వితతిఁగడఁక
నీయంత గ్రహియించి ♦ నేర్పుమైఁ బాణిని
ముఖ్యకృతి సహాయ ♦ మునస్వరంబు

గీ॥ భేదమై బుద్ధికిఁగాను ♦ పించు పట్ల
సంస్కరించితి వౌర సు ♦ స్వరము వైచి
యభినవబ్రహ్మ వననేమి ♦ యతిశయోక్తి ॥రమ్య॥ 69

సీ॥ గురుని ముఖంబునఁ ♦ గానవలయును విద్య
యనియున్న యార్యోక్తి ♦ నవనినిలుప
నిజశాఖయందు వి ♦ నీతుండు సమబుద్ధి
యక్కనశాస్త్రియే ♦ యనుచుఁ దెలుప
లోకగురుండును ♦ శ్లోకుండు కృష్ణుండు
సాందీపునొద్దఁ దాఁ ♦ జదివినట్లు
చదివితి వక్కన ♦ శాస్త్రి గురునిఁ జేసి
వేదమూర్తికి నీకు ♦ విద్యగఱప

గీ॥ గురుఁడు గావలయు నె కుల ♦ గురుఁడ వగుచు
హరిహరాంశను భూమిపై ♦ నవతరించి
యాసుగము మాన్ప వచ్చిన ♦ యనఘునకును ॥రమ్య॥

సీ॥ శారీర మధుర ర ♦ సంభాన నేతెంచు
రసికాళికిఁ బికస్వ ♦ రమ్మనఁగ
బుసగొట్టుచుం బైకి ♦ వెసవచ్చు విమతాహి
సమితికి షడ్జమ ♦ స్వర్యమనంగ
దా నుదాత్తాను దా ♦ త్త స్వరిత స్వర
యోగంబు దనర మ ♦ హోన్నతముగ
లలిత పద క్రమా ♦ కలన జటా ఘనా
కీర్ణ వేదాభియో ♦ గినిచెలంగి

గీ॥ నీదు ముఖగహ్వరంబున ♦ నృత్యమాడ
నేకముఖమున బ్రహ్మ భూ ♦ లోకమునకు
దిగివొనని నిన్ను నూహఁ జెం ♦ దిరఁట జనులు ॥రమ్య

సీ॥ తత్కాలమందు బం ♦ దరులోన వడ్లమా
న్నాటి వెంకపశర్మ ♦ నాఁగనొక్క
త్యాగి యార్వేల ని ♦ యోగి మహాభోగి
యాగంబు వైదిక ♦ యాజనమున
సలిపి తా నవభృథ ♦ స్నాతుఁడై విప్ర సం
తర్పణ కధిక య ♦ త్నంబొనర్చి
పాయసాపూపాది ♦ భక్ష్య సహితమైన
పాకంబు పల్వుర ♦ కేకముగను

తే॥ వైశ్వదేవపరుల కొక ♦ వంట వేఱు
గాఁగ జేయించి భోజన ♦ కాలమయిన
స్నానముం జేసి రండని ♦ జన్నిగట్ల ॥రమ్య॥ 72

సీ॥ సంభావనలకుఁగాఁ ♦ జనుదెంచి విశ్వప
త్యసుర ముఖ్యులు కొంద ♦ అందునిలిచి
నిన్నన్నమాటయే ♦ నిలుపఁగా మదినెంచి
మీరు నియోగులు ♦ మేము వైది
కుల మాట మీవంట ♦ గుడువము మాకు నా
మద్రివ్య పాక సా ♦ మగ్రిలిడిన
వంటఁ జేసికొని సా ♦ పడెదము గాకున్నఁ
బోయెదమని యొక్క ♦ పూన్కిసున్న

తే॥ సోమయాజియు నిదియేమి ♦ చోద్య మాహి
తాగ్ను లటుసేయుఁడన విన ♦ రైరి కడమ
వైదికులు నేను గాదన్న ♦ వారుగారు ॥రమ్య॥ 73

సీ॥ అంత వెంకప సోమ • యాజి వారలు గోరి
నట్టిడి భోజనా • నంతరమునఁ
దాంబూల దక్షిణల్ • తగినట్టు లందఱి
కును నిచ్చి వారివీ • డ్కొలిపివచ్చి
భుజియించి యారాత్రి • వ్రోయి సాప్రయాగ్ని కా
రియు నిజపుండు నా • కృత్తి వెంటి
వేంకటరామయా • భిఖ్యునితోఁ జెప్ప
వైదికుల్ జేసిన • వంచన విని

గీ॥ తిన్న వందిరితోరణాల్ • ద్రెంచువీరి
యోజనము నూనుట ప్రతిక్రి • యాచరణము
కావున నవశ్య మటు సేఁత • కార్యమని మె ॥రమ్య ॥74

సీ॥ అట కృత్తి వెంటి వెం • కటరామయామాత్యుఁ
డా సోమయాజితో • నలువచించి
వెంటనే యొక లేఖ • విలిఖించి పంపె నీ
కది చూచి నీవుప్రి • యత్నమునను
బందరు వ్రోయి క • న్పడ నాతఁ డానంద
భరితుఁడై యిట వేద • పాఠశాల
స్థాపించి నీ వుపా • ధ్యాయుండవై నియో
గులఁ జదివింపంగ • వలయు ననిన

గీ॥ వెదకఁ బోయిన తీగయే • పదముదాఁకి
నట్టి విధమయి యాకొంటి • వర్షాభంగి
నియమములు బాలురకుఁ గొన్ని • నిర్ణయించి ॥రమ్య॥

సీ॥ నెలకొల్పితివి నియో ♦ గుల పాఠశాల నా
బందరులో వేద ♦ పాఠశాల
యద్దానికీవె య ♦ ధ్యక్షత వహియించి
సురజాలమును దేశ ♦ గురుఁడువోలె
శిక్షించుచు నియోగి ♦ శిష్యవర్గంబు శ్రౌ
త స్మార్త మంత్రితం ♦ త్రిప్రయోగ
ధర్మంబులును వాని ♦ మర్మంబులు నెఱుంగ
బోధించుచుంటివి వ ♦ ప్పుడు కనంగ

గీ॥ నాగమ వనాంత రేచ్ఛావి ♦ హార వైరి
మదగజములకు సింగపుఁ ♦ గొదమమాడ్కి
దోఁచితివి స్వర గర్జల ♦ రోఁడఁగెరలి ॥రమ్య॥ 76

సీ॥ అవ్విధంబున సుస్వ ♦ రాన్వితంబులు వేద
పాఠముల్ కడుపు నీ ♦ ప్రౌఢిమగని
వైదికులును జను ♦ లంగ రా నూర్వరై
నూఱు మోముల ♦ ప్రీతి నుడువుచున్న
సమ్మతాశ నేచ్ఛా స ♦ మైక్య దేవాసుర
మండల క్షీరాబ్ధి ♦ మథనమనఁగ
శతముఖుఁడయ్యో మ ♦ త్పతి యంచు భారతి
నలిరేఁగి నలుపు తాం ♦ డవమనంగ

గీ॥ జూచువారల బుద్ధికిఁ ♦ దోఁచుచుండె
నఁట నియోగులు వైదికు ♦ లచటనిన్ను
బలసిచదువంగ నటు గానఁ ♦ బడకయున్న ॥రమ్య॥77

సీ॥ అతుల నీ మెప్పి యు ♦ న్నంత దో నేప్పాడి
వేంకటరాయుండ్ ♦ విమలయశుండు
తనకూతు గుణరత్న ♦ ఖనియగు కోటమాం
బిక నిచ్చి నీకతి ♦ విభవమొసంగం
బరిణయం బొనరించె ♦ బంధుయూజన మది
పొరయుట నగ్రితాం ♦ బూలచర్చ
జలిపిరి వైదికుల్ ♦ సదసునం దమమాట
చెల్లమి నల్లరి ♦ చేసిరేచి

గీ॥ దానివిని వెల్లటూరను ♦ దాడికొండ
సుబ్బరాయ పంచాస్యంబు ♦ బొబ్బరించె
వైదిక గజంబు లెడందెర్లిల్లె ♦ వఱలెంబెండ్లి ॥రమ్య॥ 78

సీ॥ వైవాహికంబయి ♦ వచ్చి వధూసహి
తముగ గృహాప్రవే ♦ శమయి యంత
బృందావనపురంబు ♦ నందు నెప్పటియట్ల
శిష్యులతోం బ్రవే ♦ శించివారిం
జదివించుచుంటి గీ ♦ ష్పతి పూలె నాపాఠ
శాల సుధర్మనాం ♦ గాలుచుండె
నత్తరి గడలూరి కల ♦ కృత్తి వెంటి వేం
కటరామయ ప్రభుత్వ ♦ కార్యవశత

గీ॥ నేగుచున్నంత నతనితో ♦ నేగితీవు
బంటుమూంకల నెల్లను ♦ వెంటంగొనుచు
దిగ్విజయ వాంఛతో నర ♦ దేవునట్లు ॥రమ్య॥ 79

సీ॥ కడలూరి కేగి వేం ♦ కటరామ యార్యుని
యింటఁ గొన్ని దినములుం ♦ డిన వశించి
కడలూరు నందుండి ♦ కాంచీ పురమునకు
శిష్యులతోడ భా ♦ సిలుచువచ్చి
యట రామచంద్రద ♦ యానంద యతితోడ.
వేదాంత విద్యా వి ♦ నోదగోష్ఠి
నిలసిల్లఁ బండిత ♦ వృషభుండ వనినిన్ను
విని మధ్వ విద్వాంస ♦ వృషభగణము

గీ॥ జంకె వేయుచు విజయ ని ♦ శ్శంక వృత్తి
నీకుఁ బరతెంచి యొక్కటఁ ♦ బాకిశృంగ
భంగమౌ ఘోయొసఁట పరా ♦ భవము నొంది ॥రమ్య॥ 8

సీ॥ విజయధ్వజం బందు ♦ వెలయించి వేంకట
రామయ శర్మ దాఁ ♦ బ్రభుని సెలవు
గొని యున్న నాతనిఁ ♦ గూడి చిదంబరం
బాదిగాఁగను సేతు ♦ వంతముగను
సేవించి తక్షిల ద ♦ క్షిణ దేశ యాత్రలు
సందడించి జయంబు ♦ లందుకొనుచు
నంతట గడలూరి ♦ కరుదెంచి సుఖమున్న
నా యలఘుండు రో ♦ గార్తుఁడగుచు

తే॥ నందనులను గామేశ్వ రా ♦ నందరాయ
శర్మలను నిర్వారను నీవ ♦ శంబుఁ జేసి
చనియె స్వర్గమునంద నా ♦ పఘులకనఁగ ॥రమ్య॥

సీ॥ ఆకస్మికంబుగ • నట్లు వేంకటరామ
యార్యుని పోకకు • నడలుచున్న
తత్సతీ సుతుల సం • తాపంబు వాయంగ
విమల వాక్యామృత • వృష్టిఁగురిసి
యుపరమ్యాప్త • దాత్మజ కృతముగా
నడిపించి వారి బృం • దావనపురిఁ
జేరిచి మునుపోలె • శిష్యవర్గము నీవు
చదివించుచున్నంత • సమయ మెఱిఁగి

తే॥ వత్సర విమూక లాభంబు • వడయఁ బొంకె
కృత్తి వెంటి వారికిఁ బురో • హితులమనుచు
వైదికు ల్నను వేడంగ • వచ్చిరంట ॥రమ్య॥ 82

సీ॥ వైదికుల్ వచ్చి పూ • ర్వముపోలె యాజక
త్వంబు మాకీయంగ • వలయునవిన
గుడువఁ గూడదు నిరో • గుల యింట మీకు నా
మద్రవ్యముల నీయ • మాకుఁ గాదు
కావున మనకెట్లు • గలియదు పొందు పొం
డనుచు వెంకప సోమ • యాజి సోమ
యాగమందలి వారి • యాగమంతయు జ్ఞప్తి
చేసి నీ వాడఁగా • సిగ్గుపడుచు

గీ॥ నాఁటి కేగియు నేడూరి • నాఁడు వచ్చి
పల్లెటము లొనరిచి రాజ • భటులచేత
నీడ్వఁబడి యాకొలఁత దీటి • యేగిరంట ॥రమ్య॥ 83

సీ॥ వడవడి నీవు రే ♦ పల్లెలో నొక పాఠ
శాల ప్రతిష్ఠించి ♦ జనకునందు
గురునిగా నియమించి ♦ యిరుచోట్లు లరయుచు
శిష్యుల శిష్యులఁ ♦ జేర్చుదఁలంచి
స్నానాదికము లుద ♦ యానకే నెపుడేర్పు
లాదిగాఁగ నిబంధ ♦ నాష్టకంబు
సేయఁగాఁ బల్వురు ♦ శిష్యు లిండ్లకు నిచ్చఁ
జని రట్టి నియమముల్ ♦ జరుప లేక

గీ॥ యగ్రజులకు స్వధర్మంబు ♦ లైన వైన
సుఖము నలవాటు పడియున్న ♦ సోమరులకుఁ
గష్టములుగానె నీ చేయు ♦ కట్టుబాట్లు ॥రమ్య॥ 84

సీ॥ తాలు గాలికిఁ బోవ ♦ ధాన్యంబు నిల్చిన
చందాన నిల్చిన ♦ ఛాత్రగణము
మీ పెట్టు నియతుల ♦ కోపుమ మని వచ్చి
కూడిన నవ శిష్య ♦ కోటిగూడి
యెప్పటి సంఖ్యయై ♦ యొప్పి నిబంధన
లప్పుక విద్యలఁ ♦ దనరుచుండె
గౌరవతో నేరిచి ♦ షోడశ కర్మాది
కార్యులై మను యాజ ♦ కత్వమున

గీ॥ నొప్పువారలు భవదాజ్ఞ ♦ నొంది కొంద
ఱేగి గ్రామాంతరముల ని ♦ యోగి పాఠ
శాల లుంచిరి బంధుయా ♦ జకులనగుచు ॥రమ్య॥ 85

సీ॥ మఱియు విద్యలలోన ♦ గలుగవ్రతై యున్న శి
ష్యులఁ బాఠశాలకు ♦ నోజ్జలుగను
నియమించి స్వేచ్ఛగా ♦ నీవుపన్యాసముల్
సలుప నుభయ పాఠ ♦ శాలలందుఁ
గన్నడ సందందుఁ ♦ గావించు సభలలో
స్మార్తుల పుండరీ ధ ♦ ర్మంబు నిలుక
నిల్పి బోట్లులు వీడ ♦ ని నియోగులుం గూడ
వైదికు లెట్టుల ♦ వైరులగను

గీ॥ గుష్ట వాదంబులకుఁ జొచ్చి ♦ దూఱిరంట
కాని మతముల పై నభి ♦ మానముంచి
ధర్మ మెంత పాపిష్టిరో ♦ తమకుఁ జూడ ॥రమ్య॥ ౮౬

సీ॥ రాక పోకల రెండు ♦ గ్రామంబులందుండు
పాఠశాలలను గా ♦ పాడుకొనుచు
ధరణీశ్వరుల నీవు ♦ దర్శించి రా భవ
జనకుండు ఘంటయు ♦ సన్యసించి
యత్యాశ్రమమున బ్రి ♦ హ్మానంద పద పూర్వ
క సరస్వతి యనంగ ♦ నెసఁగి పరమ
పద మొందె నంత రే ♦ పల్లె పురీ సేద
పాఠశాలా భార ♦ వహుఁడ వైతి

గీ॥ నూజవీటి నృపాలాది ♦ రాజవరుల
వార్షికంబులు మఱి యన్య ♦ వార్షికములు
వచ్చుచుండె శిష్య గ్రాస ♦ వాసములకు ॥రమ్య॥ 87

సీ॥ విమతులు జంధ్యాల ♦ విశ్వపత్యానులు
శిష్యుల బుద్ధులు ♦ చెఱుపుచున్న
శిష్య సందేహ వి ♦ చ్ఛేదంబు విశ్వప
త్యసుర విజయ మను ♦ నది రచించి
నీ విష్టసిద్ధికై ♦ నిష్ఠ యొప్పార మే
ధా దక్షిణామూర్తిఁ ♦ దప మొనర్చి
యానంద వర్షంబు నందు ♦ న గ్న్యాధాన
మొనరించి దీక్షితుఁ ♦ డనఁగ నెసఁగి

గీ॥ శిష్ట పశ్వధ్వర వివేక ♦ మిష్టకృతిగ
వ్రాసి తద్యాగమును విశ్వ ♦ పతి కలంగ
నాచరించుదు నఁట ♦ ప్రీతి హాయనంబు ॥రమ్య॥ 88

సీ॥ పత్రికలను విశ్వ ♦ పతి పీఠ పతులకు
రండు రండోయని ♦ వ్రాసి వ్రాసి
పంపంగఁ బంపంగఁ ♦ బంచ వింశతి హాయ
నములకు రక్తాక్షి ♦ నామ వత్స
రమున శరద్వాన ♦ రముల శాత్రిపులపై
దాడి వెడలు నేల ♦ ఛేదనంగఁ
చతురంగబల సమ ♦ న్వితుఁడయి యేతెంచి
పుష్పగిరి యతిప్ర ♦ భుండు కడఁక

గీ॥ విడిచె రేపల్లె నగరంబు ♦ విడిదలగను
నందుఁ బండితు లెఱువది ♦ మందిగలరు
విశ్వపతియును మంత్రియై ♦ వెలసె నపుడు ॥రమ్య॥ 89

సీ॥ స్వామి నీతోడ నే వచ్చె ♦ ఝంఝూనిలంబది
పక్షియ భైరవ ♦ ముఖా ర్భటియు సంగ
నీలమేఘంబు లా ♦ నింగి పై గాలికిఁ
గొట్టుక పోయెడు ♦ కొండలనఁగఁ
బృథు ధ్వజ ధారలా ♦ యింద్రచాప విముక్త
శర లోహమయపు నా ♦ రసము లనఁగ
ధన జీవములకు ని ♦ ర్దయుఁడయి బాధించు
యతిరాజు లంచు కాల ♦ యముఁ డనంగ

గీ॥ దోఁచె నుప్పెన బంపరు ♦ నూఁచె నేఁచె
లోకమెల్లను నల్లక ♦ ల్లోల మయ్యె
నయ్యయో యేమనంగల ♦ దాయవస్థ ॥రమ్య॥ 90

సీ॥ అంతం దెలిపి గాంచి ♦ యతిపరుం డానరించె
సభ యొందు నీతోడఁ ♦ జర్చ సేయఁ
బండిత మత్త వే ♦ దండంబు లే తెంచి
నిండెఁ దత్సభలోన ♦ నిన్ను గెలువ
నొక్క దీక్షితుఁ డెట్లు ♦ లోపి యిందరితోడ
వాదించు నని చూడ ♦ వచ్చి రొరులు
విశ్వపత్యసురుండు విమతుండు నీరాక
వేచి కూర్చుండెఁ గో ♦ విదుల నడుమ

గీ॥ నా సభామండలమున క ♦ గ్రాసనాధి
పతులు జంగనరాయ భూ ♦ పాల మౌళి
తాటి రామయమంత్రి స ♦ త్తము లిరువురు ॥రమ్య॥ 91

సీ॥ స్వామిదూతలు భవ • త్సదనంబునకు వచ్చి
యతిముఖు ల్మిమ్ము ర • మ్మని రనంగ
గిరిగుహా నివసింప గా ముల • గీఱిన
కరుల పైఁ బోవుసిం • గం బనంగ
నతి ధీరతం బోయి • యతిపతి మఠాన
నతిఁ జేసి యెదుట గ్రం • థంబు పెట్టి
యది యాయతీంద్రున • కవమానముగఁ దోఁచె
నభిమానిగ నెంచి • లతని నీవు

గీ॥ శ్రుతులు స్మృతులు పురాణముల్ • సారిది మేల్ప్ర
మాణములు వాదములు వ్రాఁత • మయములను ని
బంధనలఁ జేసితగుల వా • గ్బంధనంబు ॥రమ్య॥ 92

సీ॥ వాగ్రూపములు హేతు • వాదముల్ సభలోన
గుజ గుజ లలరుల్ • గూడవనుచు
నిరువాఁగు వాదముల్ • గురులు విమర్శించి
శ్రీముఖంబునఁ దీర్పు • జెప్ప వలయు
నని పల్కి యిది వ్రాలు • నని యధికారుల
యెదుట యతీశ్వరుం • డిట్లు కొనినఁ
బండితు లందల • పడి కర్మలం గూర్చి
నీ చేసినవి యెల్ల • నేరములను

గీ॥ వారి వాదములకుఁ బ్రతి • వాదము లను
శాస్త్ర విహిత ప్రమాణముల్ • సంఘటించి
వ్రాసితఁట వేయి చేతుల • వ్రాఁడనంగ ॥రమ్య॥ 93

సీ॥ విలిఖించితివి శాస్త్ర • విహితోత్తరంబులు
పండిత ప్రవరుల • గుండె లవియ
నదికారణంబుగ • యతిపతి చెప్పఁడు
వరించి కోరిరి • విజయమనుచు
నందఱు విన నీవు • ముందు గోరినయట్లు
తీర్పు శ్రీముఖమునఁ • దెలుపుమనని
యీకొనియెఁ బరి • కీవె యోడుగావని
యెల్లఱెఱింగిన • నియ్యకొనునె

గీ॥ సర్వజన సముద్రైకిత్య • సత్యవచనుఁ
డైన సన్యాసి ధర్మ • ముక్తైన నిం
నితరు లభిమానముం జూపు • టేమి వింత ॥రమ్య॥ 94

సీ॥ వజ్రతుల్యములు నీ • వాదంబులకుటచే
నొంట భేదింప రా • దంటఁ జేసి
తెలుపుగానక యేది • తెలుపకుండిన నీవు
మఱి మఱి యతివరుఁ • దఱిమియుడుగ
నీవె గెల్చితి వింత • నిజము పొమ్మని మాట
గాఁ దెల్ప డదిపత్రి • కా ముఖమున
నది యేమియుని యతి • నధికారు లడిగిన
వారలతో దీర్పు • వ్రాయుదునని

గీ॥ కాలమంతయు మాటలఁ • గడపి తుదకు
వ్రాయకదిపోకగాఁ బోయె • స్వామి తన్ను
కోయఁగా విశ్వపతి చిన్న • బోయి పోయె ॥రమ్య॥ 95

సీ॥ అంతట దీక్షితుం ♦ డింత యొప్పును బళీ
యొక్కండ పెక్కండ్రు ♦ నుక్కడంచె
దీక్షిత నామ మొం ♦ దిన సార్థకం బిట్టు
లుండవలయుఁ గాక ♦ యూర కేల
శాస్త్ర వాదంబుల ♦ నాష్టాంగ మిత్తున్న
దీక్షితునకు మన ♦ ధిషణుండైన
దీక్షితుండన దేవ ♦ దేవుండు గాఁడొకో
తగు నీతనికి దీక్షి ♦ త ప్రశంస

గీ॥ యనుచు నీ విజయమునకునా ♦ త్మ లలరి
నిర్జరు ల్మింటిపై నుండి ♦ సన్నుఁ గూర్చి
వినుతి యొనరించి రట పుష్ప ♦ వృష్టి గురిసి ॥రమ్య॥96

సీ॥ కులసతీ తిలకంబు ♦ కోటమాంబికయందు
సంతాన ఫలముల ♦ జాడఁ దనరఁ
గంటివి రామ ల ♦ క్ష్మణుల చందంబున
నన్యోన్య మైత్రితో ♦ నలరు సుతుల
ననఘుల యజ్ఞనా ♦ రాయణ సూర్యనా
రాయణాభిఖ్యులఁ ♦ గ్రమముతోడ
నందనులకు నుప ♦ నయనాది కార్యముల్
నెఱవేర్చుకొంటివి ♦ తఱి యెఱింగి

గీ॥ యంతటంతటఁ గలుగు న ♦ వాంతరముల
కొఱకనేక కృతుల్ వ్రాసి ♦ తఱిమితంత
వెఱ చుఱచి రరులింకఁ ♦ గొఱత యేమి ॥రమ్య॥ 97

సీ॥ అద్వైతమును నను ♦ రాద్వైతి మనియు ద్వై
వాద్వైత మని ద్వైత ♦ యముగఁ జేసి
యసుర మార్గము దోష ♦ మని నిరూపించి దై
వ పథంబుఁ జూపితి ♦ స్వజనమునకు
నాసుజ్ఞానాన్నంగా ♦ దని దైవతాన్నంబు
పితృ దేవతల కిడఁ ♦ భిక్షయిడితి
మాతృదేవతకుఁ గు ♦ మారధర్మంబనఁ
గైవల్యమునకు మా ♦ ర్గంబుఁజూపి

గీ॥ చిన్నమాంబ కడుపు మోసి ♦ కన్నఋణము
దీర్చుకొంటి వందితి గురు ♦ దీక్షితాఖ్య
మఱియు నీపుట్టువున కైన ♦ కొఱఁత గలదె ॥రమ్య॥

సీ॥ బ్రహ్మచర్యంబు గా ♦ ర్హస్థ్యంబు నడిపి వా
నప్రస్థమును దీర్చి ♦ సుప్రసిద్ధ
వాసరంబందు స ♦ న్యాసంబు గైకొంటి
రహిఁ జిదానంద స ♦ రస్వతి యన
శ్రీ శ్రీముఖాబ్ది కా ♦ ర్తిక శుద్ధ నవమిని
సిద్ధి గాంచితి ♦ కీర్తి శేషుఁడగుచు
నాఁట నుండియును నీ ♦ నాఁటి కారాధనల్
వఱలు చున్నవి ♦ నీకు వార్షికముగ

గీ॥ నఘ నిబర్హణ మని భవ ♦ దనఘ చరిత
సీస పద్యంబులందు వ్రా ♦ సిశతకంబు
నీ దయన్ బూర్తి చేసితి ♦ నేర్చినట్లు ॥రమ్య॥ 99

సీ॥ పరఁగుచున్నది ప్రజో ♦ త్పత్తి వత్సరము నేఁ
బ్రభవించినది ప్రజో ♦ త్పత్తి యగుట
నలువది యేండ్ల ప్రా ♦ యమున వ్రాయంగంటి
శతక రూపమున నీస[illegible]చ్చరిత్ర
నను వ్రాయమని ప్రేర ♦ ణముఁ జే[illegible]త్మయా
జీవితమెల్ల నీ ♦ సేవతోడ
గడపెదనని పూని ♦ యిడుమల కోర్చి ని
యోగి పద్ధతిఁ బోరిచు ♦ చున్నదివ్య

గీ॥ తేజుఁడైన కోటీశ్వర ♦ దీక్షితాఖ్య
కృతున కెఱుగఁ గృతి సమర్పి ♦ ంచి నాఁడ
నందుకొను మిదె నా ♦ యభివందనములు
రమ్యగుణధుర్య లక్ష్మీనా ♦ రాయణార్య॥ 100

సంపూర్ణము.

Printed at SRI ATRI-VANI PRESS,

BAPATLA.